

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Veiligheid en Justitie
mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling Strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

T (088) 36 10000
F (088) 36 10022
www.rechtspraak.nl

datum 3 december 2015
contactpersoon Voorlichting
e-mail voorlichting@rechtspraak.nl
telefoonnummer 06-46 11 65 48
ons kenmerk UIT 9347 STRA / CF
uw kenmerk 689236
onderwerp Advies implementatiewet richtlijn privaatrechtelijke handhaving mededingingsrecht

Geachte heer Van der Steur,

Bij brief van 13 oktober 2015, kenmerk 689236, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake de implementatiewet richtlijn privaatrechtelijke handhaving mededingingsrecht (het 'Wetsvoorstel').

Het Wetsvoorstel

Het Wetsvoorstel strekt tot implementatie van richtlijn 2014/104/EU van het Europees parlement en de Raad van 26 november 2014 betreffende bepaalde regels voor schadevorderingen volgens nationaal recht wegens inbreuken op de bepalingen van het mededingingsrecht van de lidstaten en van de Europese Unie (PbEU L 349/1; hierna 'de richtlijn'). De richtlijn bevat regels over schadevorderingen wegens inbreuken op het mededingingsrecht van de Europese Unie. De richtlijn heeft een tweeledig doel. Enerzijds bevat het maatregelen om te garanderen dat benadeelden van mededingingsinbreuken daadwerkelijk schadevergoeding kunnen vorderen. Daarnaast bevat de richtlijn maatregelen om te voorkomen dat de privaatrechtelijke handhaving van het mededingingsrecht de publiekrechtelijke handhaving door de Europese Commissie en nationale mededingingsautoriteiten doorkruist.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechteren zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 december 2015
kenmerk UIT 9347 STRA / CF
pagina 2 van 4

Advies

Ten aanzien van de voorgestelde artikelen heeft de Raad geen opmerkingen.

In dit verband wordt wel aandacht gevraagd voor de wijze waarop in andere Lidstaten van de EU deskundigen worden ingezet in zaken op het gebied van (onder meer) verhaal van kartelschade, vooral met het oog op de economische component van de schadeberekeningen.

Hoewel dit strikt genomen buiten de wettelijke adviseringsstaak van de Raad valt, wil de Raad toch – gehoord de experts op dit gebied binnen de Rechtspraak – uw aandacht vestigen op een belangrijke kwestie die nauw samenhangt met het wetsvoorstel. Bij de beoordeling van schadevorderingen wegens inbreuken op (bepalingen van) mededingingsrecht spelen veelal complexe economische vraagstukken. Het kwantificeren van ‘kartelschade’ is naast een juridische ook vooral een economische exercitie, waarbij begrippen als ‘overcharge’ (in artikel 193k aanhef en onder g van het Voorontwerp ‘meerkosten’ genoemd) dat wil zeggen het verschil tussen de prijs met en zonder kartel, ‘counterfactual’, dat wil zeggen de berekening van het aantal stuks dat bij die lagere prijs zou zijn afgenomen en ‘passing on’ (vergelijk artikel 193q van het Wetsvoorstel), dat wil zeggen dat deel van de meerprijs die door de afnemer van de karteldeelner is ‘doorgegeven’ aan zijn of haar afnemers, een rol spelen. Deze begrippen stammen uit de economische theorie en hebben hun plaats in het ‘kartel’ schadevergoedingsrecht gekregen. In de lopende en in de toekomst op basis van dit Wetsvoorstel te starten rechtszaken is derhalve een grote rol ingeruimd voor deskundig economisch advies; hetzij doordat partijen rapporten van partij-deskundigen in het geding brengen, hetzij doordat de rechter behoefte heeft aan onafhankelijke deskundige voorlichting.

Van de artikelen van Boek 1, titel 2 afdeling 9, paragraaf 6 Rv, waarin het bewijs door deskundigen is geregeld, wordt in dit Voorontwerp geen wijziging voorgesteld.

In andere EU Lidstaten en meer in het bijzonder in het Verenigd Koninkrijk zijn in dat kader goede ervaringen opgedaan met de mogelijkheid dat (partij)deskundigen door de rechter worden verplicht om (in verband met een snellere en efficiëntere procesvoering) met een gezamenlijke verklaring (‘joint statement’) te komen, waarin nauwkeurig wordt vastgelegd op welke onderdelen de deskundigen het wel en op welke onderdelen zij het niet eens zijn. Een en ander is geregeld in de Civil Procedure Rules, onderdeel 35.²

Belangrijk daarbij is dat ook partij-deskundigen een zogenaamde ‘duty to the court’ hebben (vgl. 35.3) en net als door de rechter benoemde deskundigen kunnen worden verplicht om een zogenaamd ‘joint statement’ af te leggen (vgl. 35.12), waarna zij door de rechter, in het bijzijn van partijen op de zitting kunnen worden gehoord over hun bevindingen.

² <https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil/rules/part35>

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 december 2015
kenmerk UIT 9347 STRA / CF
pagina 3 van 4

Een andere vorm voor de inzet van deskundig economisch advies is de zogenaamde 'hot tub', waarbij diverse deskundigen op de zitting, onder leiding van de rechter, de discussie met elkaar aangaan, in de CPR Practice Direction onder 11.1 aangeduid met *Concurrent expert evidence*.³

In het Verenigd Koninkrijk zijn goede ervaringen opgedaan met het op deze wijze beheren, beheersen en managen van de inzet van deskundigen in kartel(schade)zaken. De Raad is van mening dat een dergelijke aanpak ook voor kartel(schade)zaken in Nederland interessant kan zijn met het oog op het sneller en efficiënter afdoen van deze complexe en vaak omvangrijke zaken. Het verdient naar de mening van de Raad aanbeveling dat voor de Nederlandse situatie wordt onderzocht of deze vorm van deskundigenonderzoek en case management in het kader van de behandeling van kartelschadeclaims mogelijk en wenselijk is. Zou daarvoor ook overigens draagvlak aanwezig zijn, dan is de vraag of een en ander, net als het Verenigd Koninkrijk, met een speciaal (landelijk) rolreglement voor kartelschadezaken kan worden ingepast in het huidige regime van Boek 1, titel 2 afdeling 9, paragraaf 6 Rv (dat bijvoorbeeld in artikel 194 vijfde lid ook een verhoor van deskundigen kent) hetzij tot wijziging van die bepalingen noopt.

Werklast

De implementatie van de richtlijn in zijn huidige vorm zal geen significante werklastgevolgen hebben voor de Rechtspraak. Wel moet worden opgemerkt dat door meer tussenstappen de procedure langduriger en arbeidsintensiever zal zijn dan nu het geval is. Het kan ook leiden tot een beperkte stijging van het aantal zaken. Echter, omdat partijen uit verschillende segmenten in de keten van producent tot consument in een claimvehikel kunnen samenkomen, zal het ook een dempende werking hebben op de groei van het aantal zaken.

Conclusie

Het Wetsvoorstel geeft de Raad voor de rechtspraak nagenoeg geen aanleiding tot het maken van inhoudelijke opmerkingen.

³ https://www.justice.gov.uk/courts/procedure/civil/rules/part35/pd_part35#11.1

20151204.039 12:17 0005

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 3 december 2015
kenmerk UIT 9347 STRA / CF
pagina 4 van 4

Tot slot

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. F.C. Bakker
Voorzitter Raad voor de rechtspraak

20151204.039 12:17 0006

